

ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรม
นาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้
ประกาศว่า โดยที่ทรงพระราชดำริว่า พระสงฆ์ซึ่งดำรงใน
สมณคุณ มีอุปการะยิ่งแก่การพระศาสนา สมควรจะได้เลื่อน
อิสริยยศอันควรในสมณศักดิ์สูงขึ้น มีอยู่ บัดนี้จวบกาลมหามงคล
สมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ควรจะสถาปนาอิสริยยศพระสงฆ์
ขึ้นไว้ ให้สมบุรณ์ตามตำแหน่ง

จึงทรงพระราชดำริว่า พระธรรมปาโมกข์ เป็นพระเถระ
ผู้เจริญในสมณพรหมจรรย์ อนันตปรีชาญาณ ได้ศึกษาแตกฉาน
ในมคธปริวรรต และอรรถธรรมวินัย สามารถสอบไล่ได้สำเร็จ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๕

ภูมิเปรียญธรรม ๕ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นพระราชาคณะที่ พระอริยมณี พระราชเมธี พระเทพโมลี และพระธรรมปาโมกข์ โดยลำดับ ถูกรับภาระพระพุทธศาสนา และสังวรรักษาสมณวัตร ระเบียบปฏิบัติประเพณีราชการ ได้เรียบร้อยสมควรแก่ตำแหน่งเป็นอย่างดี มีอุตสาหะวิริยะในการประกอบพระพุทธศาสนกิจ เป็นนิทานุทิศประโยชน์ แก่พุทธจักรและอาณาจักร โดยอเนกประการ อาทิ ในด้านการปริยัติศึกษา เริ่มด้วยเป็นอุทเทศาจารย์ สอนพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณร ในสำนักเรียนวัดราชาธิวาสวิหาร เป็นกรรมการตรวจสอบความรู้นักธรรมและบาลีสนามหลวง เป็นแม่กองธรรมสนามหลวง อนึ่ง นับตั้งแต่ พระธรรมปาโมกข์ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม เป็นต้นมา ปรากฏว่า ได้อุตสาหะพยายามจัดการฟื้นฟูการศึกษาพระปริยัติธรรม ในสำนักเรียนนี้ ให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอันมาก มีจำนวนผู้ที่สอบไล่ได้เป็นนักธรรม และเป็นเปรียญ มากยิ่งขึ้นโดยลำดับ โดยเฉพาะเปรียญธรรม ๕ ประโยค มีผู้สอบไล่ได้มาแล้วถึง ๓ รูป ซึ่งไม่เคยปรากฏมีในกาลก่อน จึงนับว่า พระธรรมปาโมกข์ เป็นผู้ที่มีปรีชาสามารถจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ภายในสำนักเรียน ได้ผลดีเป็นอันมาก ควรแก่การสรรเสริญ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๕

ในด้านการบริหาร พระธรรมปาโมกษ์ ได้รับภาระปฏิบัติ
คือ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร เป็นผู้รักษาการใน
ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม เป็นเจ้าคณะตรวจการ
ผู้ช่วยภาค ๕ เป็นเจ้าคณะอำเภอธรรมยุต อำเภอคูสิต อำเภอ
ปทุมวัน อำเภอพระโขนง และอำเภอบางเขน เป็นสมาชิก
สังฆสภา เป็นรองประธานสังฆสภา รูปที่ ๒ เป็นสังฆมนตรี
ช่วยว่าการองค์การศึกษา เป็นกรรมการคณะธรรมยุต เป็น
กรรมการเถรสมาคมคณะธรรมยุต เป็นกรรมการมหามกุฏราช
วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นกรรมการสภาการศึกษา
มหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นกรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลสงฆ์
เป็นพระอุปัชฌายะ เป็นเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม เมื่อได้
มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ใหม่ ตาม
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พระธรรมปาโมกษ์ ก็
ได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการมหาเถรสมาคม มีหน้าที่พิจารณา
ยกร่างกฎและระเบียบมหาเถรสมาคม และต่อมาได้รับแต่งตั้ง
เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ในด้านการอบรมสั่งสอน พระธรรมปาโมกษ์ เคยได้รับ
มอบหมายให้จาริกไปแสดงธรรมอบรมประชาชน ในจังหวัด
ต่าง ๆ ในเขตมณฑลนครศรีธรรมราช และเมื่อทางราชการได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๕

จัดให้มีคณะกรรมการอบรมข้าราชการและประชาชนขึ้น ก็ได้
รับอาราธนาให้เป็นผู้ให้การอบรมด้วยรูปหนึ่ง ได้จาริกไปแสดง
ธรรมอบรมข้าราชการและประชาชนในจังหวัดพระนคร จังหวัด
ธนบุรี และจังหวัดอื่น ๆ อีกหลายจังหวัด หนึ่ง พระธรรม
ปาโมกษ์ เป็นผู้ประกอบด้วยอุตสาหะวิริยาคุณ ได้พยายาม
ศึกษาค้นคว้าหลักธรรมในคัมภีร์บาลีปกรณ์ทั้งหลาย จนเข้าถึง
ความเป็นผู้ฉลาด สามารถในคันถธุระวิธีพุทธสมัย ตั้งอยู่ใน
วิสัยพหุศรุตบัณฑิต รอบรู้แตกฉานในพระปริยัติธรรมเป็น
อย่างดี สามารถแสดงธรรมอบรมสั่งสอนประชาชน พุทธบริษัท
ให้ทราบซึ่งเข้าถึงหลักธรรมในพระพุทธานุศาสน์ ดังเป็นที่ปรากฏ
ว่า ในทุกโอกาสวันธรรมสวนะ จะมีประชาชนพุทธบริษัทต่าง
มีความเลื่อมใส นิยมไปสดับฟังพระธรรมเทศนา ที่วัดราช
ผาติการาม เป็นจำนวนมากอยู่เนืองนิตย์

ส่วนในการพระอารามนั้น ก็ปรากฏว่า ตั้งแต่พระธรรม
ปาโมกษ์ ได้มาดำรงตำแหน่งผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดราชผาติกา
ราม ก็ได้อุตสาหะพยายามเอาใจใส่จัดการบูรณะ ปฏิสังขรณ์
ซ่อมแปลงถาวรวัตถุ เสนาสนะสงฆ์ ซึ่งชำรุดทรุดโทรมมากมา
แต่ก่อน ให้กลับคืนดีมีสภาพมั่นคงถาวร และสะอาดเรียบร้อย
แจ่มใสดีขึ้นโดยทั่วพระอาราม ก็ได้ดำเนินการจัดสร้างโรงเรียน

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๕

พระปริยัติธรรมชั้น ๑ หลัง สำหรับเป็นสถานศึกษาของพระ
ภิกษุสามเณร และได้สร้างศาลาการเปรียญชั้นอีก ๑ หลัง
สำหรับเป็นที่มาบำเพ็ญกุศลและฟังธรรม ของประชาชนพุทธ
บริษัท จึงนับว่า พระธรรมปาโมกข์ เป็นผู้มีปรีชาสามารถใน
การปกครองพระอารามหลวงเป็นอย่างดี

สรรพคุณที่ยกซึ่ง พระธรรมปาโมกข์ ได้รับการปฏิบัติ
บำเพ็ญตามหน้าที่โดยลำดับ ดังกล่าวมา ปราภฏเป็นผลดียิ่งแก่
การพระศาสนา ประเทศชาติและประชาชน จึงนับว่า เป็นผู้
เจริญยิ่งในสมณคุณธรรม สัมมาปฏิบัติ มีปรีชาฉลาดในการ
บริหารพระศาสนา สมบูรณ์ด้วยอาตมहितและปรหิตจรรยา
ปราภฏอยู่แล้ว และบัดนี้ พระธรรมปาโมกข์ ก็เจริญด้วย
วรรมายุกาล สมบูรณ์ด้วยรัตตัญญูเอกรณธรรม มั่นคงอยู่ใน
พรหมจรรย์เนกขัมมปฏิบัติ มีวัตรจริยาเป็นที่น่าเลื่อมใส เป็น
หลักอยู่ในคณะธรรมยุตติการูปหนึ่ง สมควรจะยกย่องให้ดำรง
ในสมณฐานันดรสูงขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดสถาปนา พระธรรมปาโมกข์
ขึ้นเป็นรองสมเด็จพระราชาคณะ มีราชทินนามตามจารึกใน
หิรัณยบัฏว่า พระพรหมมุนี ศรีวิสุทธานายก ตรีปิฎกธรรมมา
ลงกรณ์ อุดมกนิสสร บวรสังฆาราม กามวาสี สถิต ณ วัด

